

ALI MI GA BOSTE OBVAROVALI?

V Parizu se je več tednov vršila konferenca namestnikov vrnanih ministrov Anglije, Sovjetske zveze, Francije in Zed. držav, da se domeni, ako je mogoče ugraditi pot za konferenco vrnanih ministrov teh štirih sil, ki naj bi s sporazumom odpravila sedanjost napetosti po svetu. V Washingtonu so zborovali vrnani ministri republik latinske Amerike in Zed. držav, a govorili so največ o obrambi. In imamo diplomacijo Združenih narodov, ki skoraj zdržema konferenco. A miru pa ni od nikoder.

Poskusi za sporazum med veliko četvorico imajo veliko ovir

Tudi ameriška diplomacija trma. — Kaj in kje so glavni vzroki, ki preprečujejo pomirjenje po svetu? — Angleški in francoski tisk o položaju.

V začetku marca so se v Parizu sešli podministri vrnanih zadetov Anglije, Francije, Zed. držav in Sovjetske zveze, da pripravijo agenda za nadaljevanje konference vrnanih ministrov velike četvorice, na kateri bi sklenili med sabo sporazum o spornih zadetah in s tem odpravili sedanje napeto stanje po svetu.

Rusija proti militariziranju Nemčije

Vzrok, da sovjetska vlada hčete tak sestanek je, ker smatra, da so Zed. države prelomile pot-damski sporazum glede Nemčije. Določal je, da se po okupaciji vso Nemčijo združi in da se militarizira v nji več ne dovoli.

Amerika pa je sedaj za "oborožitev" zapadne Nemčije in da se jo pritegne v atlantski pakt, ki je zasnovan po ameriškem načrtu za obrambo proti ruski agresivnosti. Ali bolj naravnost, (Konec na 4. strani)

To konferenco je v prvi vrsti predlagala sovjetska vlada — največ radi bodočnosti Nemčije. Oziroma povsem radi nje. Vlada Zed. držav je na sovjetski predlog odgovorila, da vanj pristane edino ako se v agenda vključi tudi druge zadete, ki povzročajo sedanje napeto stanje, na same Nemčijo. Francoska in angleška vlada sta podprli ameriško stališče. V Moskvi so potem že vedno trdili, da se gre pred vsem radi bodočnosti Nemčije, a končno so pristali v to, da naj bi agenda vključevala tudi druga sporna vprašanja.

Vse štiri vlade so nato pristale tudi v predlog, da naj se bi najprej sešli, kot že omenjeno, pod-

KONCERT

pevskega zbora

France Prešeren

V NEDELJO 15. APRILA

Lawndale Masonic Temple
2300 S. Millard Ave.

Chicago, Ill.

BORBA ZA OLJNA LEŽIŠČA NA BLIŽNJEM VZHODU

V produkciji olja so Zed. države na prvem mestu, Venezuela na drugem, Saud Ariabija na tretjem in Iran na četrtem. Sosedni Iraq je na sedmem mestu.

Vsa oljna bogastva na bližnjem vzhodu (v muslimanskih deželah) izkoriščajo ameriške, angleške in francoske oljne družbe. V Venezueli in latinski Ameriki ima monopol izkoriščanja oljnih ležišč Standard Oil vzajemno z drugimi oljnimi korporacijami Zed. držav.

Oljna polja v Iranu, ki se je prej imenoval Perzija, pa so last Anglo-iranske oljne družbe. Večino delnic v nji ima angleška admiralteta. Petrolejski teritorij v Iranu, ki ga izrablja Anglo-iranska oljna korporacija, obsega 100,000 kv. mili, torej približno toliko kakor je velikost sedanje Jugoslavije.

V Iranu in v sosednem Iraqu je že dolgo v teku gibanje za odvzem petrolejskih polj tujem ter jih vrniti ljudstvu, oziroma jih podržaviti.

Predsednik iranske vlade general Ali Razmara je tomu nasprotoval. Marca to leto je bil umorjen. Atentat nanj bil izvršen v mošči. Za njim je bil izvršen atentat na njegovega justičnega ministra, ki je rani podlegel. Šah je imenoval za novega predsednika vlade Husseina Ala, ki je bil iranski ambasador v Washingtonu. Tudi on nasprotuje podržavljanju iranskih oljnih polj. Toda iranski parlament je kmalu po atentatu na Ala Razmarja soglasno sklenil oljna polja v Iranu angleški družbi vzeti ter jih izročiti državi, namreč jih podržaviti. Iranska vlada pa bo kajpada delata po svoje, ker parlamenti v muslimanskih deželah nimajo take moči kot npr. naš kongres, ali angleška ter francoska zbornica.

Tudi delavci na iranskih petrolejskih poljih so se uprli Angležem. Toda iranska vlada je nastopila nasilno proti njim in proti demonstrantom v Teheranu, glavnem mestu Iranu. V državi je proglašila preki sod. Toda niti še s takimi nasilji ne bo mogla zadušiti ljudske zahteve za odvzem iranskih prirodnih bogastev tujem.

Angleška oljna družba v Iranu je pridobivala nad 30 milijonov ton olja na leto. To je ogromna količina. Iranu je od tega plačevala le malo odškodnine. Več pa so znašale podkupnine iranskim oblastnikom. In angleški, ameriški ter tdrugi tuji oljni interesi se nadejajo, da jim bo s pomočjo podkupnin še mogoče tudi v bodoče izkoriščati petrolejska polja v muslimanskih deželah bližnjega vzhoda sebi v korist.

Angleška oljna družba v Iranu uporablja okrog 65,000 delavcev. Vse dobre službe imajo Angleži. Druga dela opravljajo Indijci in domačini. Plačani so nizko. Angleški kapitalizem se v izkoriščanju tujih krajev ni nikdar brigal za blagodar ljudstev. V Iranu je ogromna večna prebivalstva brez šol, brez bolnišnic, brez zdravnikov in brez vsake socialne zaštite. Nič boljše ni za navadno rajo niti v Egiptu in splet nikjer na bližnjem vzhodu, razen v Turčiji po preobratu, ki je bil izvršen po prvi svetovni vojni.

Sovjetska zveza je na bližnjem vzhodu zelo zainteresirana. Iran meji ob Rusijo. Vlada v Moskvi si je posebno po drugi svetovni vojni prizadevala dobiti od iranske vlade oljne koncesije in ker jih ni dobila

(Dalje na 4. strani)

Inflacija je zdaj tej deželi največja nevarnost

Kdo je Zed. državam sedaj najbolj nevaren? Nekateri trdijo, da val zločinstev ter korupcija. J. Edgar Hoover pravi, da komunisti, ki jih je baje kakih 45,000.

A najbolj razsodni ljudje, poznavele ameriške ekonomije, pa smatrajo, da nas inflacija lahko uniči, ako se bo nadaljevala kot se sedaj.

Vzle vsem raznim vladnim odborom, ki imajo nalogo uvažati kontrole nad produkcijo, cenami, mezdami itd., vidimo, da ti jezovi ne drže vode. Jezovi so vsi v razpokah in voda dre skoznje kakor za stav.

Vladni uradniki, ki so najeti za regulirjanje cen, priznavajo hote ali nehotne, da rastejo neglede na zakon. Se nikdar niso bile v splošnem višje kot so sedaj. Vladni uradi skušajo, da bi draginjo zaježili, pa se zdi da ali jo ne morejo, ali neznaajo, ali pa smo res že toliko v inflaciji, da vse nič ne pomaga.

Naš sloviti dolar je zdaj izgubil že več kot polovico svoje bivše nakupne vrednosti. Komur je mezda zvišana v primeri z višanjem cen, že gre. V unijah je približno petnajst milijonov delavcev. Zaposlenih vsega skupaj pa jih je nad šestdeset milijonov, nevstevši one, ki delajo na farmah.

Potem je v deželi milijone starih ljudi, ki žive od penzij, ali pa od prihrankov. Vse, kar imajo, penzije npr., so plačevane po starici določbah. Torej so jim na podlagi nakupne vrednosti znižane polovico in več.

Vse zavarovalnice so na vrednosti enako izgubile, namreč posmrtnine in druge, zato ker dolar ni več dolar temveč je vreden v nakupni moči komaj še polovico.

Ako imaš hišo, je sedaj kajpada veliko več vredna kakor pa enaka hiša pred leti. Prodaj je in zanjo precej dobiš. Toda ako kupiš drugo, nisi nič na dobičku. In če pa plučuješ stanarino, tudi veš, koliko več te stane v teh časih.

Silno so cene dvignjene tudi v slučaju ako potrebuješ bolnišnico, zdravnike in zdravil. V nobenem primeru ne gredo navzdol. In temu pravijo ekonomi inflacija. Ne zvezni kongres, ne vlada in ne naš gospodarski sistem je ne skušajo ustaviti, ramen je obetajo regulacije, ki pa nič ne pomenijo — saj ne v prid vašemu žepu. To čutite sami vsak dan iz skušenj.

UPRAVNIŠKE NOTICE o prejemkih in drugih zadehah bodo v prihodnji številki.

(Dalje na 4. strani)

Vodje unij še vedno zelo "razočarani"

Vsled oboroževanja, vojne v Koreji ter napetega stanja po svetu, je zvezna vlada spet uvedla vse sorte "kontrole", kar smo jih imeli v minuli vojni. Tako npr. je uvedena kontrola nad producijo, nad blagom, nad cenami, nad mezdami, stanarnino itd.

Predsednik Truman je imenoval za načelnike teh kontrol bivše magnate raznih korporacij in tako ima vse vodstvo teh važnih oddelkov vlade "big business."

Mnogi unijski vodje so se vsled tega zgenili in pred nekaj meseci sklicali konferenco, na kateri so bile zastopane AFL, CIO, organizacije železničarjev in UMW. O Trumanu so se tako kritično izražali, a po krivici. On ima svoj "fair deal" le na jeziku. V praksi pa dela tako kakor je za "big business" najboljše. To mora biti jasno vsakemu, ki pozna zvezno administracijo ter njene akcije. Na vladnih mestih so ljudje iz velebiznisa in pa "politiški", ka-

roževanje, oziroma jačati naš "national defense".

Res so bili nato pozvani v te odobre oziroma v kontrolne odelke tudi zastopniki omenjenih unij. Minilo je že precej tednov, od kar so bile zamrzneje, in sicer "zamrznjene" takrat, ko so bile višje kot še kdaj prej. Ljudje so pričakovali, da bodo znižane saj na tisto stopnjo, karšne so bile predočene se je pričela vojna v Koreji. In naravnovo, med članstvom unij se je začela zahteva za zvišanje mezde večati. Vlada pa je odredila, da se mora "mezde" "kontrolirati", in "big business" je pritiskal, naj se jih zamrzka.

"Tega ne smemo dovoliti", so rekli na omenjeni konferenci voditelji unij. Ob enem so urgirali Trumana imenovati v kontrolne odobre tudi zastopnike delavstva, ne samo predstavnike industrije in trgovine ter farmerjev. Ves ta aparat ima v bistvu nalogi pospeševati obo-

roževanje, oziroma jačati naš "national defense".

Res so bili nato pozvani v te odobre oziroma v kontrolne odelke tudi zastopniki omenjenih unij. Minilo je že precej tednov, od kar so bile zamrzneje, in sicer "zamrznjene" takrat, ko so bile višje kot še kdaj prej. Ljudje so pričakovali, da bodo znižane saj na tisto stopnjo, karšne so bile predočene se je pričela vojna v Koreji. In naravnovo, med članstvom unij se je začela zahteva za zvišanje mezde večati. Vlada pa je odredila, da se mora "mezde" "kontrolirati", in "big business" je pritiskal, naj se jih zamrzka.

"Tega ne smemo dovoliti", so rekli na omenjeni konferenci voditelji unij. Ob enem so urgirali Trumana imenovati v kontrolne odobre tudi zastopnike delavstva, ne samo predstavnike industrije in trgovine ter farmerjev. Ves ta aparat ima v bistvu nalogi pospeševati obo-

Mnogi velebizniški listi so jih vsled izstopa obdelzili, da so zastavkali proti narodni obrambi. Razočarani voditelji unij pa se v naprej pritožujejo, da so zapostavljeni in da o vsem odločujejo privatni interesi v prid višanja profitov.

To je resnica, ki pa bi jo moral voditelji unij vedeti že dolgo, dolgo prej. Namesto tega pa so zbirali in trošili denar svojega članstva in agitacijo za tisto stranko in za njene kandidate, ki zvišanja že dolgo niso bili deležni, drugim pa le v soglasju z višanjem cen.

Toda višanje cen neče biti nekončne ne kraja in po vsakem zvišanju mezde narastejo bolj kot pa je znašalo ali znaša zvišanje zaslužka.

Zastopniki unij so kmalu spoznali, da so v teh vladnih uradih brez pomena. Imeli so le "potovetovani glas". Tako so nekaj dnevi izstopili iz teh služb in znova izjavili, da ima vso besedo nad kontrolami le "big business". Ker pa je tako kot je, so si unije s svojimi oportunističnimi voditelji vred tega same krive.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Zed. države so bile nekoč prislabšali in Korejo uničili.

Dr. Stevan Durovič (Durovič) je postal v tej deželi hipomaznan, ko je bilo v tisku in v radiju oznanjeno, da je iznašel zdravilo proti raku. To novico je vrgel v svet slovit medicin dr. Andrew C. Ivy. Dr. Durovič, Črnogorec po rodu, je baje delal na svoji iznajdbi 20 let. Je begunec iz Jugoslavije in sem že prišel iz Argentine skupno s svojim bratom Markom, ki je odvetnik. To zdravilo je dr. Durovič krstil z označbo "krebiozen" in napravljeno je iz konjske plazme. Dr. Ivy ga je preizkušal na številu bolnikov in trdi, da posebno pri nekaterih z velikim uspehom. A mnogi drugi veščaki, ki se trudijo iznajti zdravilo proti raku, dvojimo, da je "krebiozen" kaj drugega kot le nov poskus, ali pa vse skupaj le potegavščina. Točker je v tem poročil dr. Ivy, ne pa kak šarlantan, je med bolniki na raku zavaloval novo upanje. A so bili kmalu obenj. Krebiozen, tudi ako res kaj pomaga, ni še v lekarneh. Vse je samo še poskus. Nov poskus, kakršnih je na tisoče v medicinskih klinikah širok sveta.

Rak je zelo razširjen v bolezni. Zdravijo jo na razne načine, največ z nožem. Res učinkovita zdravila proti njemu še ne (Dalje na 4. strani)

Nekaj o naših stvareh

Sredi marca t. l. se je kongresni odbor za raziskovanje protiamerških aktivnosti spet oglašil s seznamom organizacij in listov, ki jih smatra, da ne delujejo v korist te republike, pač pa "subverzno", karkoli to je. V svojem seznamu ima ta edini odbor na svojih črnih listih tudi tri slovenske liste: Enakopravnost, Glas Naroda in Proletarea.

Ne da bi bil zaslišan, ne da bi se mogel zagovarjati, te kak takole neodgovoren odbor "obsodi" meni nič tebi nič. Ima špijone, na katere se zanesi, agenta provokatorje in razne raziskovalce in naseda denuncijant ter hujškačem.

To so povečani ljudje, ki bi bili prav tako naprodaj Stalini in Titu, vragu ali pa papežu. In tudi so. Imamo dokaze in skušnje.

Ta prečudni kongresni odbor je natančno podoben 26-letnemu mornarju Edwardu C. Burtu iz Hibbinga, Minn.

Burt, ameriški mornar, ki je bržkone krokal v Honololu vso noč — to je bilo v nedeljo 18. marca, je srečal zgodaj v jutru nekega človeka, in tisti človek ga je obgovoril: "Kako se počutiš v tej službi? Čemu ne bi šel v mojo?"

Mornar Burt iz Hibbinga v Minnesotis si je mislil ... "aha, pa sem zalobil v zgodnjem jutru komunista ..." Nabil ga je do nezavesti — dal mu je batin s pestjo od petnajst do dvajset, rekel je, da ne ve. Pretepeni človek pa še manj.

<

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO DRUGO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA V Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka popoldne za priobčitev v številki naslednjega teda.

PROLETAREC

Published bi-weekly by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906.

FRANK ZAITZ, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROckwell 2-2864

ŠPANIJA POD FRANKOM BO AMERIKI SLABA IN OB ENEM DRAGA ZAVEZNICA

Angleška in francoska vlada ne kažeta še nobene volje, da bi se Španijo povabilo v severoatlantski pakt. Vsled tega krožijo govorice, da bodo Zed. države same sklenile obrambno zvezo s Španijo točno po krovu atlantskega pakta. Kajti v naši deželi ni proti diktatorju Francu in njegovemu fašizmu nobene jeze, razen da so tej zvezi nasprotni američki liberalci, ki pa jih je malo in so v Kongresu in v Trumanovi administraciji brez vpliva. A tudi mnogi liberalci so se spriznali z idejo, da nam bo Španija v mrzli in možni vroči vojni proti komunizmu koristila.

Sklep organizacije Združenih narodov, naj se Španijo — dokler se ne bo demokratizirala, diplomatično ignorira, je že dolgo zavrnjen. Zed. države, Anglija in Francija, imajo v Madridu spet ambasadorje, namesto le nižje uradnike v svojih poslanstvih, kakor so jih imele dokler ni bil omenjeni sklep ZN razveljavljen.

Zvezni kongres je dal Francovim Španiji veliko posojilo in proti ni bilo skoro nič opozicije, kot je bila proti podpori Titoju Jugoslaviji. In podpora Amerike bo Franco se delezen. Glede obrambne zveze med njima se pogajanja že dolgo vrše — tajno kajpada. Američki obrambni štab ima tam že dolgo svoje veščake, da študirajo predvsem teren za letališča, ki bi jih zgradila in upravljala ameriška vojna sila. In Franco je obljubil v slučaju vojne z Rusijo dati na razpolago svojo armado, ki steje ali bi štela kak milijon mož — toda je pristavljal, da le pod pogojem, ako jih Amerika oborovi, ker Španija nima sredstev za to. Francova armada obstaja edino v namen, da varuje Francov fašizem in maso se lahko kroti tudi z zastarem orojem.

To se je pokazalo letos v drugem največjem mestu v Španiji — v Barceloni. Španska masa gladije, je slabo oblečena, brez zdravstvene zaščite in pod terorjem. Vladujoči sloj, z bogataško hierarhijo vred, pa živi v izobilju.

Stavka v Barceloni se je pričela drugi teden v marcu. Vsa ūjadska masa je vzklopila. Vladni ljudje so zanjo dolžili komuniste k krivim, toda američki reporterji so to zanikali — kajti tudi v Barceloni ni vsa masa komunistična kot nikjer drugje ne. Zupan je vsel obupa, ker se mu je to prigodilo, zbolel in odšel na varno v sanatorij.

Stavka v Barceloni je bila obrat popolnoma ustavljen. Množica je navalila na mestno hišo ter jo začela začeti. Po učilici je oril krik, "hōčemo hrano in svobodo! Dobili so svinčenke. Mesto je napolnilo Francovo vojaštvo in njegove bojne ladje so prišle na loko. Mrteve in ranjene stavkarje so pobrali z ulic, žive pretepalni in razgnali. Tretji dan je bila stavka popolnoma strta.

Ubitih v nji in ranjenih je bilo stotine ljudi — samih revežev, ki so se upri neznenosnim razmeram v Francov Španiji. Vlada ni dala o številu ubitih nobenih podatkov. In na njeno željo je kaptalistični tisk v Zed. državah poročal prav na kratko. To je bilo prav tudi državnemu departmantu, ker bi se mu ne zdelo dobro, da bi se o Španiji baš zdaj, ko se jo pritegne v zvezo za možno vojno proti komunističnemu bloku, širile slabe senzacionalne vesti. Američki časnikarji v Španiji so dobili jasen dokaz, da Franco ljudstva nima za sabo in da ga ukroča samo s silo. Koliko čase še? Taka je Španija, s katero se zvezujemo v imenu obrambe svobode in demokracije. In ker je tako, je američki tisk in radio o revolci v Barceloni molčal naši zunanjti politiki na ljubo.

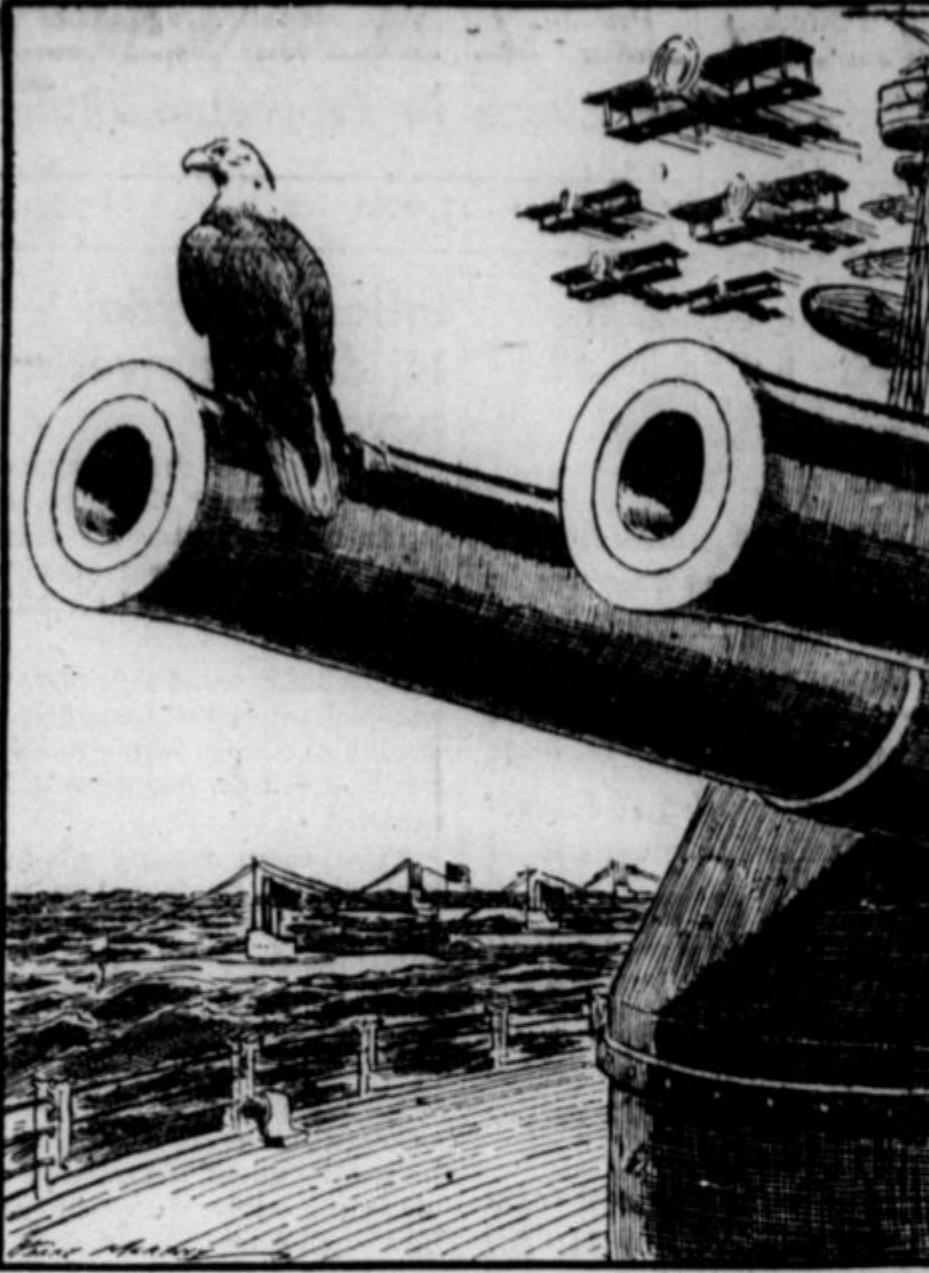
GENERAL MacARTHUR DELA DRŽAVNEMU DEPARTMENTU MNOGO PREGLAVIC

General MacArthur že dolgo deluje, da se bi Zed. države zateple v vojno s komunistično Kitajsko. V Angliji in v Franciji se boje, da bo MacArthur res napravil kak nepremisljen korak in svet zapletel v nov krvavi konflikt. Zato so poslanci v angleški zbornic MacArthurjevo taktiko in njegove izjave že večkrat zelo kritizirali. Zahtevalo tudi, da naj se mu vzame poveljstvo nad armado Združenih narodov v Koreji, ker s svojimi provokativnimi izjavami onemogoča diplomacijo, pobotanje s Kitajsko in s tem zaključenje vojne v Koreji. Zelo ljud je na MacArthurja indijski premier Nehru, ki je za končanje vojne v Koreji v organizaciji Združenih narodov največ deloval.

Meseca marca je MacArthur presenetil javnost, ker je na svojo pest "povabil" kitajskoga poveljnika v Koreji na sestane, da končata vojno, in ako se ne odzove, bo razširjena tudi na Kitajsko in temeljito tepena. Naš državni oddelek je takoj pojasnil, da MacArthur ni imel od nikogar navodil podati take izjave in njemu pa naročil, da jih mora v bodoče najprvo dati njemu v pregled. Ker je bila provokativna, se kitajski poveljnik "vabil" na sestanek naravno ni odzval in kitajska vlada je na MacArthurjevo grožnjo ljudu odgovorila.

Državni departmet je bil v zadregi tudi ko je šel MacArthur na obisk h Ciang Kaišku in z njim konferiral za napad na Kitajsko. Ciang Kaišek ima na Formozi armado kakih 300,000 mož, s katero bi se z američko pomočjo rad vrnil na kitajsko celino, da jo "osvobi komunizma". Republikanski vodja, poslane Martin je dne 5. aprila prečital v kongresu MacArthurjevo pismo, v katerem pravi med drugim, da ne vidi nobenega vzroka, čemu bi se Čiang Kaišek branil poslati svojo armado nad kitajske komuniste. Naša vlada na pritisk angleške vlade temu nasprotuje in omenjeno MacArthurjevo pismo jo je spravilo v novo zadrgo. V njemu pravi, da bo komunistično Kitajsko lahko premagati, ker je industrialno sibka, nima kavučka in prav malo olja. Američka mornarica bi pomagala Čiang Kaiškovi armadi udreti s Formoze na celino, bombardirala bi kitajska obmorska mesta, američka letala pa mesta v notranjosti in v Mandžuriji. Gerilci bi medtem skupno s Čiang Kaiškom strmoglavili komunistično vlado in Kitajska bi bila rešena komunizma, ostala Azija pa komunistične nevarnosti. MacArthur misli, da bi Rusija vsled sibkosti Kitajske in američke premoči ne šla v to vojno. Dalje MacArthur vprašuje, da ker smo

Sedaj še vedno kakor v "stari časih".

Današnji svet je še vedno tak kakor je bil ko so bili aeroplani prvič uporabljivani v vojne namene. Sploh vse orožje je teliko izboljšano, da se lahko v veliki vojni v par mesecih pokonča milijone ljudi — ne le vojake pač pa vse od kraja. Tako se je dogodilo v mali Koreji in prete, da se bo vojna iz Koreje razširila po vsem svetu.

Toliko proti komunizmu in se pripravljamo v nji na vojno z njim, čemu zanemarjam vojno proti njemu in Aziji? Ako izgubimo vojno v Aziji, bo tudi vse Evropa zapadla komunizmu, in tako zmagamo v Aziji, v Evropi morda sploh ne pride do vojne. Tako tolmači te stvari kongresniku Martinu general MacArthur, ki hoče, da naj bom za vojno tudi s komunistično Kitajsko, ne samo z Rusijo v Evropi.

Toda stališče zvezne vlade je, da pošiljamo v Evropo našo armado in oborožujemo državski atlantski pakt zato, da obvarujemo zapadno Evropo pred možno rusko invazijo, ne pa da bi pripravljali napad na Rusijo. MacArthur pa deluje za napad na Kitajsko.

MacArthurjevo pismo kongresniku Martinu je angleške in francoske vladne kroge tako vznemirilo, in Indijo, zato znova pritisajo, da se mu vzame poveljstvo v Koreji. Ker je on toliko za razširjanje vojne v Aziji, iz česar bi lahko nastala tretja svetovna vojna, bi bilo najpametnejše, ako se bi jezikavega MacArthurja upokojilo. Truman bi morda to že storil, a se bo, da bi to napravilo v američki javnosti silen razkol. Truman je bil na Pacificu že osebno pri MacArthurju in ga nedvomno svaril, naj ne dela izjav, kakršno povečujejo svetovno napetost, in da naj neha ruvariti proti politiki državnega departmента. A očvidno nič dosegel, ker MacArthur del v naprej po svoje. Žal, da mu tu mnogi pomagajo, posebno republikanski politiki, ki ga smatrajo za svojega človeka. To imamo ker dovoljujemo, da se generali in admirali toliko vtikajo v politiko, namesto da bi se brigali le za svoje vojaške zadeve in za obrambo dežele.

ANA P. KRASNA:

Kaj pa naj napišem?

Chicago, III. — Zadnjič sem se ustavila v Delavskem centru pri uredniku Proletarca Franku Zaitzu v zvezi z mojo knjigo pesmi, "Za lepe dni", katero je prevezel v prodajo tudi Proletar. Vedoč, da je bil urednik hudo bolan in je zdaj na poti okrevanja, sem ga vprašala, kako gre z državjem. Nič se mi pohvalil in sama sem videla, da ni samo zdravje, ki mu teži misli, pač pa v katerih se znajdem — pa se nebroj drugih brig in težav, ki jih kot urednika lista najbolj pozna sam. Še zdrav človek težko zmaguje vse delo in odgovornosti, ki se dan in dan kopijočih dogodkov, uredim kake dopise, prevedem kak članek ali morda vesti za prvo stran, in podobno, bi se mi zdelo to enostavno, to je delo, ki sem ga navajena, ga vršim že vrsto let, zdi se mi pa, da smo kar nekam opustili pišanje člankov, kot smo jih svoj čas pisali in objavljali v naših listih. Je resnica, kakor je postal Proletarec, da se je v tem oziru med nami mnogo sprememb. Mene samo je vleklo v domovo, da vidim na svoje oči kako delajo, kakšni so uspehi, kako reagira ljudstvo na vse to novo, ki je pogosto drastično v svojih oblikah. Sem ženska globoko vkorinjenjenih socialnih nazorov in me zanima vsak poskus, ki ga človek napravi, da bi ubogi raji izboljšal položaj. In ker sem že nekaj časa na svetu vem, da imajo taki poskusi strmo pot, ker so odvisni od mnogih individualistov, ki tvorijo ljudstvo in v ljudstvu pa se vedno najdejo taki, ki nočejo in nočejo delati prav, in ospredju pa spet taki, ki jim zleže oblast v glavo in radi tega pogosto zgrevajo cilj kateremu so sledili dokler ni bilo treba postavljati teorije v

Proletarca."

Nekako presenečeno sem vprašala: "Kaj pa naj napišem?"

Vprašanje je bilo brezpostomno, toda tako je danes med nami, živimo v dobi, ko bi lahko na debelo zajemali iz živih dogodkov okrog sebe, iz svetovne pozorišča, iz našega lastnega življenja in težje deli, iz razmer, v katerih se znajdem — pa

se nebroj drugih brig in težav, ki jih kot urednika lista najbolj pozna sam. Še zdrav človek težko zmaguje vse delo in odgovornosti, ki se dan in dan kopijočih dogodkov, uredim kake dopise, prevedem kak članek ali morda vesti za prvo stran, in podobno, bi se mi zdelo to enostavno, to je delo, ki sem ga navajena, ga vršim že vrsto let, zdi se mi pa,

da smo kar nekam opustili pišanje člankov, kot smo jih svoj čas pisali in objavljali v naših listih.

Je resnica, kakor je postal

Proletarec, da se je v tem

oziru med nami mnogo sprememb.

Med nami je res skoro več

zanimanja za naši starci, kaj

kar pa za socialni in politični

razvoj v naši lastni deželi, kjer

živimo in si služimo svoj vsakdanjemu.

Prečitajte, da se je v tem

oziru med nami mnogo sprememb.

Med nami je res skoro več

zanimanja za naši starci, kaj

kar pa za socialni in politični

razvoj v naši lastni deželi, kjer

živimo in si služimo svoj vsak-

danjemu.

To sprememb najbolj opazijo

uredniki. In prišla ni ta spre-

membra preko noči, pač pa stop-

njenja. Nekateri pravijo, da je to

posledica "lovenja coprine"

in se ljudje boje izražati svoje

misli. Morda je delno to res, v

veliki meri pa je vplivala v tem

pogledu na ljudi že zadnja vojna

in tik povojna doba, ko se je

osredotočalo vse najboljše sile

med nami in delovanje za zmago

zaveznikov, za moralno in gmo-

no pomoč narodu v starem

krajtu.

Da, ta starci kraj! Kdo se je

prej toliko zmenil zanj? Nosili

samo pač v svojih srčih ljubav

do rodne zemlje, saj vsaka ptica rada poleti tja, kjer se je izvila — ali to nas ni motilo v našem delovanju za izboljšanje socialnih in političnih razmer v teži deli, kjer smo povečini postali državljani in kjer smo pustili svoja najboljša leta v trdnu delu, ki je naši novi domovini rodilo bogate sadove.

Mi sami nimamo kdovkaj od tistih bogatih sadov. Imajo naši rojaki po naselbinah svoje hiše in lote, mal odstotek imamo priljubno dobro situiranih posameznikov, trgovcev, malih podjetnikov in drugih, ali v splošnem spadamo med tiste milijone zemljanov o katerih je rekel veliki predsednik Lincoln, "da jih je moral Bog rad imeti, ker jih je toliko ustvaril . . ."

Kajpada, bi se človeku skor urinila misel, da smo postali vsled tega resignirani, da nam je vseeno, če za nami raste trava ali ne. Jaz zelo dvomim, da je tako, človek ni tako ustvarjen, četudi v splošnem ljudske množice delajo vti velike nebriznosti in, do neke meje, tragične patetičnosti. Po mojem mnenju se je naš človek s toliko pozornostjo ozrl nazaj na staro domovino zato, ker je prav tam prislušal do takem temeljnih socialnih sprememb, da je to močno odjeknilo tudi takuj med nami in nas določno ločilo v dva tab

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec: Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Matija jih je ogledoval celo minuto, in celo minuto so vsi sedeli negibno. Napolos pa mu je oko obviselo na Plavšku in je reklo:

"Kaj pa vi, gospod Plavšek, delate v tej družbi?" Za trenutek je premolknil in videl, kako je Plavšek prebledel, nato pa ga je že zanimal val rdečice, ne da bi mogel spregovoriti. Matija pa je nadaljeval: "Dobro, Plavšek . . . Pa vi, Podlesek? Lepo! Tudi vi, Miha . . . Ali je, gospoda, od was prišlo tole?" je vprašal Matija in pokazal svoj krvavi obraz. "Saj meje Jugoslavije še niso padle. — Pa oprostite, da sem vas motil. Lahko noć." Obrnil se je in odšel. Giza je stala v veži, in šele, ko sta stopila v kuhinjo ga je zagledala krvavega in kriknila:

"Matija! Kaj se je zgodilo? Kako si?"

"Najprej poglej če je kaj tople vode, da izpereva. Tu na plečih imam menda od noža." Giza je s tresočimi se rokami pripravila vodo, stresla v njo hipermangan, medtem ko se je Matija sklekel. "Najprej mi izperes to na plečih in pogledaš, če ni preveč nevarno. Z roko morem dobro gibati."

Giza mu je izprala in dognala, da je bil zadet ob lopatico, kjer je nož nekoliko spodrsnil in je bila rana dokaj dolga, posebno nevarna pa ni mogla biti. Iz rane se je še vedno cedila kri. "Skoz najbrž ne bo," je rekla.

"Ne, menda ni imel takega noža, da bi kost prebodel," je reklo Matija. "Dobro, da ni zadel pod lopatico in da kri preveč ne teče."

Potem mu je izpirala rano nad očesom. Ta je bila od bata. Od tega udarca je tudi bil omedel. Oko je bilo začetko, debelo kakor pest. Nad očesom pa je zevala široka, podolgovata rana.

"Kdo bi zdaj šel po zdravnika," je zastokala Giza:

"Zdaj me boš samo lepo obvezala," je dejal Matija. "Če doslej nisem umrl, do jutri tudi ne bom. Greva ležat, pa pojdem jutri k zdravniku." Medtem ko je on pripovedoval o dogodku, mu je ona skuhala čaja, katerega je popil in nato sta legla.

Pri Sušnikovih pa so se ljudje tudi kaj kmalu razkropili. Plavšek se je tiso poslovil in izginil, za njim je odšel Miha.

"Hudič ga je moral prav zdaj privleči," je zaklek Sušnik, ko je ostal sam z Mico. "Škoda, da jima le nisva odpovedala," je dejal čez čas. "Saj sem vedel, da vedno in povsod vohuni."

Naslednje jutro je bilo čudno razpoloženje pri Svetem Ivanu. Ljudje iz Sušnikove sinčenje družbe so bili poklapani. Po fari se je kaj zgodil razneslo o ne-

da sem slišal tvoj mogočni bas v zboru!"

"Jaz pa tvoj milodoneči tenor!" je odvrnil Podlesek.

"Se ust nisem odprl, pri moji duši da ne."

"Saj jih tudi Jaz nisem."

Plavšek je mislil, pa dejal: "Nekdo je moral vpiti . . . Jaz zase vem, da sem po nepotrebem prišel v vso to kolobocijo, ki ji ne vidim dobrega konca." Odšel je.

Naslednji dan ga je spet poigralo k Matiji, pa že pred polnem. Dejal je Gizi, da mora brezpostojno govoriti z Matijo. Povedla ga je v sobo in mu ponudila stol.

"Kako so počutite? Ali so rane hudo nevarne? Zakaj ne greste v bolnič?" je blebelat v zatrepi, na kar vse mu Matija ni vedel drugega reči, kakor: "Bože kako." Gledal mu je v oči in videl ves njegov nemir, videl, kako se je premikal na stolu. In naposleda ga je vprašal, vedoc, da ga je slaba vest prinala k njemu:

"Čujte, gospod Plavšek, povejte odkrito, kaj ste vi delali v tej družbi?"

Plavšek je zarzel kakor devica: "Vi si najslabše mislite o meni," je naposled rekel v zatrepi. "A tudi vam bi se lahko pripetilo, kaj takega. Saj smo kvartali vse popoldne. Hudič me je premotil, da sem ostal še zvečer, ko sicer moja sopraga tege ne more videti. Vse je bilo kakor ob vseh nedeljskih popoldnev. Vmes so politizirali, ugovarjal sem, ko so vsi vprek hvalili Nemce. Nazadnje pa se je Sušnik kratko malo spravil nad govor. Ne bom vam navajal, kaj vse je govoril, povem samo, da je v moju največje začudenje ne le hvalil Nemce, temveč povedal, da smo nekaka avantgarda novega evropskega reda, da moramo biti sol naroda, da moramo sami vzeti v roke usodo težke naroda in ga rešiti pred angleško sužnostjo in boljeviško pogubo. Skratka, govor si lahko samo mislite z vsemi frazami, pač pa mi ni jasno, ali so se dogovorili za tisto hajanje, ali pa se jim je samo od sebe iztrgallo iz srca."

"Bojim!" je vzkliknil Plavšek. "Hudič vendar. Vseeno mi tudi ni! Kako pa naj dokažem, da nisem hajjal! Preiskave, zašiljanja, morda celo sodišče. Nazadnje me pa še lahko stane po-kojino! Kako pa jaz pride med nemčurje, da te vprašam? Še student sem se navduševal za domovino, pa bi zdaj starek ozlejstvo!

"Ti, ali je ovadil?" je vprašal naravnost.

"Kaj se bojiš žandarjev?" se je posmehnil Podlesek. "Glej ga, otročička!"

"Bojim!" je vzkliknil Plavšek.

"Hudič vendar. Vseeno mi tudi ni! Kako pa naj dokažem, da nisem hajjal! Preiskave, zašiljanja, morda celo sodišče. Nazadnje me pa še lahko stane po-kojino! Kako pa jaz pride med nemčurje, da te vprašam? Še student sem se navduševal za domovino, pa bi zdaj starek ozlejstvo!"

"Ali bi vam kaj pomagalo? Ali morete v stran od njih? Če pridejo Nemci, vam bodo tako ali tako tudi ljude gospodarili. Ne mislite, da boste mogli kam pogebnit. Saj ne boste utegnili. Če pa pobegnete, vam vzamejo hišo. Mar ste jo zanje zidali? Zanje ste si pritrivali? Vedno ste trdili, da vam bo komunizem vzel hišo. Zdaj boste vše hujši zagnati: ali se boste zaradi nje ponemčili ali vam jo bo pa vzel nacizem in vas pregnal?" Plavšek ga je gledal, nato pa dejal:

"To je . . ." pogleda damo sprevidnik, dasi je vedel, da je karta za služkinjo.

Sprevidnik vstopi v voz, da pregleda karte. V prvem razredu mu pokaže elegantna dama dve karti. Eno za sebe, drugo pa za tretji razred.

"Rada ima svojo gospo," je pokimal sprevidnik, opazuje vse to. "Privezana ji je, kakovoma pes, dasi ji nit za mezin-

cem ni pomagala pri dviganju težke košare . . . Zares zvesta služkinja, ki se jo plača.

"Lepo sedit. Karto imam jaz. Bom že sprevodniku povedala," je poučevala.

Zenica je nasmihala nekako hvaležno, dobrotno. Ljubež, bi rekel, je pogledala za mlado elegantno damo, ki je vstopila v zraven stoječi wagon prvega razreda.

"Cudno," je rekel Plavšek, "še sanjalo se mi ni, da smo pri nas tako daleč . . . Ali ste vi kaj vedeli?" In ko je Matija prikimal, je rekel Plavšek: "Pa zakaj mi niste nič povedali?"

"Ali bi vam kaj pomagalo? Ali morete v stran od njih? Če pridejo Nemci, vam bodo tako ali tako tudi ljude gospodarili. Ne mislite, da boste mogli kam pogebnit. Saj ne boste utegnili. Če pa pobegnete, vam vzamejo hišo. Mar ste jo zanje zidali? Zanje ste si pritrivali? Vedno ste trdili, da vam bo komunizem vzel hišo. Zdaj boste vše hujši zagnati: ali se boste zaradi nje ponemčili ali vam jo bo pa vzel nacizem in vas pregnal?" Plavšek ga je gledal, nato pa dejal:

"Vi nikdar ne vlivate nikake vere, samo človeka postavljate pred mučno izbiro. Povejte mi že odkrito, pa naj bo še tako strašno: ali smo že res zgubljenci? Za vedno? Ali je teh dvajset let bil samo privid? In ali so bile brezumne vse naše sanje pred ono vojno, vse naše navdušenje, naše slovanstvo? Mar smo na pesek zidali svojo državo? Zdaj, ko pojdem v grob, naj še doživim, da je vse bila zgolj prevara? Saj to vendar ni mogoče, ne, ni mogoče!" Mahal je z rokami brezupno.

Klemenc ga je gledal. Ne, Plavšku ni bilo vseeno, če se vse zruši. Dejal je:

"Ne, na pesek ni bila zidana. Naša država je plod stoletnih sanj idealistov, plod špekulantov med zadnjim vojno in versajskoga miru. Ce bi ne bilo prve svetovne vojne, Jugoslavije bi še danes ne bilo. Tako pa so se srečale sanje idealistov z načrti realistov in zapadne diplomacije. V Versaillesu so ustvarili Jugoslavijo. Vse bi bilo v redu, ako bi imel kdo braniti ta Versailles. A Versailles ni več in tako dejanski Jugoslavija nima več nobene mednarodne vejlave, razen kolikor si jo še sama čuva. Vprašanje je, kako dolgo bo mogla ali pa hotela čuvati.

Zenica pokima z glavo in se zopet smehla. V očeh ji si je skriti ponos.

"Da," reče. "Mati. Spremljam jo v mesto nazaj. Bila je pri meni . . . Veste, majhno osestvo imamo, pa sem ji dala seboj ne-

Vprašanje je, ali jih je še kaj kaj pridelka. Bolje diši doma in ali jih je mnogo, ki danes še če, nego kupljeno. In povrh je še v mestu vse tako draga. Sicer je njen mož velik gospod, zato se pelje ona v prvem razredu . . . Zato ker vam ne prikrivam ničesar? Mar je ne dajem še tem, da sam prav nič ne obupujem, da verjamem, da bo tudi ta vihar neko prešel? Prepričan sem, da bodo naši narodi to državo, ako jim jo že kdo razbijje, znova zgradili. Verujte, pri nas je še vedno mnogo ljudi, ki ne bodo hoteli biti sužnji, marveč bodo raji poginili. Ti ljudje bodo reševali državo, tudi za ceno lastnega življenja. Ne sebe, državo bodo reševali. Vi pa rešujete svojo hišo namesto države, pa se ne morete sprijazniti z mano, ko vam pravim, da bo v tem primetu hiša malenkost, država pa zelo mnogo. Samo tavate, in vidite povsod samo boljševike, ki vam jemljejo hišo. Ne vidite pa Nemcev, ki vam bodo poleg hiše vzel tudi dušo, ko vam bodo vzel jezik in vse, kar imate. — Jaz vem, da vi v nedeljo niste vzklikali Hitlerju, a prišel bo čas, ko le ne da boste sedeli v vsem istimi ljudmi za isto mizo, ampak tudi vzklikali. Ko ne bo države, si boste reševali hišo in življenje, klicali boste 'heil.' Plavšek je sklonil glavo. Cutil je, da je vse to res, toda . . . on ni mogel nikamor. Potem je vprašal:

(Dalje prihodnjic)

Zenica je gladila s suho, zeleno roko težak jerbas, poln domačega pridelka, »nenega lastnega znoja, ki je stal zraven nje na tleh in bila ponosna, da se more njena hčerka voziti v prvem razredu.

—

Sprevidnik je pregledal vse vagone. Preščipal je karte. Prvič v življenju njegove desetletne službe se mu je pripetilo, da ni poznal, komu je že pregledal karte in komu jih ima še pregledati. Pred njegovimi očmi je bila ženica z jerbasom v tretjem razredu, tudi za ceno lastnega življenja. Ne sebe, državo bodo reševali. Vi pa rešujete svojo hišo namesto države, pa se ne morete sprijazniti z mano, ko vam pravim, da bo v tem primetu hiša malenkost, država pa zelo mnogo. Samo tavate, in vidite povsod samo boljševike, ki vam jemljejo hišo. Ne vidite pa Nemcev, ki vam bodo poleg hiše vzel tudi dušo, ko vam bodo vzel jezik in vse, kar imate. — Jaz vem, da vi v nedeljo niste vzklikali Hitlerju, a prišel bo čas, ko le ne da boste sedeli v vsem istimi ljudmi za isto mizo, ampak tudi vzklikali. Ko ne bo države, si boste reševali hišo in življenje, klicali boste 'heil.'

Plavšek je sklonil glavo. Cutil je, da je vse to res, toda . . . on ni mogel nikamor. Potem je vprašal:

(Dalje prihodnjic)

Sprevidnik je pregledal vse vagone. Preščipal je karte. Prvič v življenju njegove desetletne službe se mu je pripetilo, da ni poznal, komu je že pregledal karte in komu jih ima še pregledati. Pred njegovimi očmi je bila ženica z jerbasom v tretjem razredu, tudi za ceno lastnega življenja. Ne sebe, državo bodo reševali. Vi pa rešujete svojo hišo namesto države, pa se ne morete sprijazniti z mano, ko vam pravim, da bo v tem primetu hiša malenkost, država pa zelo mnogo. Samo tavate, in vidite povsod samo boljševike, ki vam jemljejo hišo. Ne vidite pa Nemcev, ki vam bodo poleg hiše vzel tudi dušo, ko vam bodo vzel jezik in vse, kar imate. — Jaz vem, da vi v nedeljo niste vzklikali Hitlerju, a prišel bo čas, ko le ne da boste sedeli v vsem istimi ljudmi za isto mizo, ampak tudi vzklikali. Ko ne bo države, si boste reševali hišo in življenje, klicali boste 'heil.'

Plavšek je sklonil glavo. Cutil je, da je vse to res, toda . . . on ni mogel nikamor. Potem je vprašal:

(Dalje prihodnjic)

Sprevidnik je pregledal vse vagone. Preščipal je karte. Prvič v življenju njegove desetletne službe se mu je pripetilo, da ni poznal, komu je že pregledal karte in komu jih ima še pregledati. Pred njegovimi očmi je bila ženica z jerbasom v tretjem razredu, tudi za ceno lastnega življenja. Ne sebe, državo bodo reševali. Vi pa rešujete svojo hišo namesto države, pa se ne morete sprijazniti z mano, ko vam pravim, da bo v tem primetu hiša malenkost, država pa zelo mnogo. Samo tavate, in vidite povsod samo boljševike, ki vam jemljejo hišo. Ne vidite pa Nemcev, ki vam bodo poleg hiše vzel tudi dušo, ko vam bodo vzel jezik in vse, kar imate. — Jaz vem, da vi v nedeljo niste vzklikali Hitlerju, a prišel bo čas, ko le ne da boste sedeli v vsem istimi ljudmi za isto mizo, ampak tudi vzklikali. Ko ne bo države, si boste reševali hišo in življenje, klicali boste 'heil.'

Plavšek je sklonil glavo. Cutil je, da je vse to res, toda . . . on ni mogel nikamor. Potem je vprašal:

(Dalje prihodnjic)

Sprevidnik je pregledal vse vagone. Preščipal je karte. Prvič v življenju njegove desetletne službe se mu je pripetilo, da ni poznal, komu je že pregledal karte in komu jih ima še pregledati. Pred njegovimi očmi je bila ženica z jerbasom v tretjem razredu, tudi za ceno lastnega življenja. Ne sebe, državo bodo reševali. Vi pa rešujete svojo hišo namesto države, pa se ne morete sprijazniti z mano, ko vam pravim, da bo v tem primetu hiša malenkost, država pa zelo mnogo. Samo tavate, in vidite povsod samo boljševike, ki vam jemljejo hišo. Ne vidite pa Nemcev, ki vam bodo poleg hiše vzel tudi dušo, ko vam bodo vzel jezik in vse, kar imate. — Jaz vem, da vi v nedeljo niste vzklikali Hitlerju, a prišel bo čas, ko le ne da boste sedeli v vsem istimi ljudmi za isto mizo, ampak tudi vzklikali. Ko ne bo države, si boste reševali hišo in življenje, klicali boste 'heil.'

Plavšek je sklonil glavo. Cutil je, da je vse to res, toda . . . on ni mogel nikamor. Potem je vprašal:

(Dalje prihodnjic)

Sprevidnik je pregledal vse vagone. Preščipal je karte. Prvič v življenju njegove desetletne službe se mu je pripetilo, da ni poznal, komu je že pregledal karte in komu jih ima še pregledati. Pred njegovimi očmi je bila ženica z jerbasom v tretjem razredu, tudi za ceno lastnega življenja. Ne sebe, državo bodo reševali. Vi pa rešujete svojo hišo namesto države, pa se ne morete sprijazniti z mano, ko vam pravim, da bo v tem primetu hiša malenkost, država pa zelo mnogo. Samo tavate, in vidite povsod samo boljševike, ki vam jemljejo hišo. Ne vidite pa Nemcev, ki vam bodo poleg hiše vzel tudi dušo, ko vam bodo vzel jezik in vse, kar imate. — Jaz vem, da vi v nedeljo niste vzklikali Hitlerju, a prišel bo čas, ko le ne da boste sedeli v vsem istimi ljudmi za isto mizo, ampak tudi vzklikali. Ko ne bo države, si boste reševali hišo in življenje, klicali boste 'heil.'

Plavšek je sklonil glavo. Cutil je, da je vse to res, toda . . . on ni mogel nikamor.

BORBA ZA OLJNA LEŽIŠČA NA BLIŽNJEM VZHODU

(Konec s 1. strani)

zlepa, je rodove ob meji pridobila za upor proti teheranskemu režimu. Toda avtoritete Zed. držav in Anglije so bile takoj na nogah in podprle tisti element v iranskih vladnih krogih, ki je proti kakršnimkoli koncesijam Rusiji. Obmejni upor, ki je bil v anglo-ameriškem tisku označen za komunistično vstajo, je bil zadušen. Vlada v Moskvi je svoj diplomatski in gospodarski pritisk na Iran umaknila. Sedaj pa seveda takovani sovjetski komunistični agenti v Iranu in sosednjem Iraku spet pridno delujejo in material za propagando pa jih nudijo v izobilu domači kvosesi ljudske mase in pa tujске korporacije, ki bogate z izkorisčanjem prirodnih virov.

Zadeva v Iranu je zelo neprijetna tudi za angleško laboritsko vlado. Doma je podprtiva že 25 odstotkov industrije, vstevši premogovnike, doma je za socialno zaščito delavcev, uvedla je sistem javnega zdravstva in oblikovala nadaljne reforme, toda v Iranu se ni v takih stvareh nič potrudila. Pustila je, da je angleška petrolejska družba tam samolastno postopala in držala iranske oblastnike na svoji strani s podkupninami, med maso pa je vsled tega stanja rastel srd proti Angležem in vsled enakih vzrokov je rastel in še raste tudi Iraku, v Egiptu in še marsikje.

Ameriške avtoritete pravijo, da so angleško vladu ter anglo-iransko oljno korporacijo že pred mnogimi meseci svarile, naj popuste. Namreč, da naj Angleži v Iranu dajo več besede v anglo-iranski oljni družbi iranski vladi in da naj dele z njo dobitek pol in pol. Toda očvidno se niso angleški krogi nič ozirali na taka svarila in delali po starem, kakor so nekoč npr. v Mehiki in bili končno tudi tam ob oljna polja.

Ameriške korporacije skrbi, ako se bo srd domačinov na bližnjem vzhodu proti tujim interesom nadljeval in naraščal. Olja Zed. države veliko potrebujejo vzlic svojim bogatim domačim virom. Anglija pa je povsem odvisna od uvoza olja iz tujina. In dobitava je skoro vsega, kolikor ga potrebuje, iz bližnjega vzhoda. Kaj pomaga vsa angleška in ameriška mornarična ter letalska sila v Sredozemlju, če pa se muslimanska ljudstva na bližnjem vzhodu enkrat odločno izrečajo za odvzem koncesij angleškim ter ameriškim interesom ter posebno oljna polja npr. v Iranu, Iraku in v Saudi Arabiji proglašijo za svojo last?

Zvrčanje krivde za rastoče sovraščvo proti tujem v teh krajih na komuniste in Rusijo nič ne pomaga. Vzrok je brezmejno izkorisčanje, ki so ga tuji vršili v teh zaostalih deželah dolgo dobo nemoteno. Ta doba gre v zaton in treba se bo prilagoditi novim časom.

Poskusi za sporazum med veliko četvorico imajo veliko ovir

(Konec s 1. strani)

za vojno s sovjetskim blokom.

Moskva bi rada načrt za oborožitev zapadne Nemčije preprečila in zato zahteva, da naj ameriška vlada ostane pri potsdamskem sporazumu.

O tem so se podministri vnašnjih zadev velike četvorice na svoji konferenci v Parizu veliko prerekali. Sovjetsko vlado zastopa na nji Andrei Gromiko.

Glede novega militariziranja Nemčije ima tudi Francija velike pomisleke. Ozirima mu nasprotuje — diplomatsko seveda, ker se Ameriki nikakor ne bi hotela zameriti.

Nesoglasje med zaveznički Frederick Kuh, poročevalec čikaškega dnevnika Sun-Times,

DOBRO JE, DA VEŠ..

— da je sladkorna voda dobro pomirjevalno in uspavljivo sredstvo. Obenemu učinkuje sladkorna voda zoper glavolob, ki izvira iz prevelikega telesnega napora.

— da je za utrujen noge najboljše zdravilo voda. Po naporni hoji si jih kopaj 10 minut v topli vodi, otri si jih z brisačo in si jih lahko masiraj s kremo; potem prekrižaj desno nogo čez levo ter izteguj in krči 1-2 minuti prste na desni nogi, nato pa

— da je za utrujen noge najboljše zdravilo voda. Po naporni hoji si jih kopaj 10 minut v topli vodi, otri si jih z brisačo in si jih lahko masiraj s kremo; potem prekrižaj desno nogo čez levo ter izteguj in krči 1-2 minuti prste na desni nogi, nato pa

— da se ti noge tudi odpočijejo, če jih ibmenoma kopljesh 1½ minute v vroči v ¼ minute v mrzli vodil. To pohovi petkrat, nato pa leži.

— da se ti očala ne bodo potila, če si jih vsak dan enkrat namažeš z mehkim milom in nato dobro otreš s kropo. — L.T.

ALI želite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha?

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani)

je nejevolja Anglije in tudi Francije proti ameriški vladni tolikšna, da pride med njimi do razkola. To se ne bo zgodilo vzlic tem nesoglasjam.

Dasi je Angliji ameriška takтика v Evropi zelo navsečna in še bolj v Aziji, z Zed. državami ne bo šla v odprt diplomatičen boj. A nobena skrivnost ni, da Anglija od Amerike želi bolj realistično vnanje politiko, posebno v Aziji, kjer general MacArthur odprto naglaša željo za napad na komunistično Kitajsko. Tudi vojna v Koreji je v Angliji nepopularna in mnogi smatrajo, da je ne bi bilo treba in da je do nje prišlo največ v sledi nerodnosti ameriške politike.

Angleži v tem mnenju seveda niso osamljeni, ker jih veliko prav tako misli v Zed. državah. Chicago Tribune npr. venomer poudarja, da je masaker v Koreji Trumanova vojna in da jo je na začel na svojo pest, torej protiustavno.

Z razumnejšo politiko z vseh stran bi se vojno v Koreji lahko ustavilo, preprečilo bi se nevernost napada na Kitajsko, kakršnega želi general MacArthur in tudi v Evropi bi napetost odnejala.

Ne sme pa se pri tem misliti, da je temu stanju kriva zgolj Trumanova doktrina za boj proti komunizmu vsepopsov po svetu in vnanja politika njegove administracije.

Kajti tudi sovjetska propaganda ne miruje. Kjer le more ustvarja nemir. In prav radi tege, da se temu nevzdržnemu stanju napravi konec, se pripravlja načrt za sporazum, ki bi omogočil, da bi lahko vse dežele živele če že ne vse vzajemno pa saj tolerantno druga ob drugi.

Vprašanje je mir ali vojna
Vse vlade sicer pravijo, da so se mir. Sovjetska propaganda vodi posebno mirovno gibanje, z mirovnimi kongresi, ki so se vršili v Stockholmu in drugje. Ta propaganda trdi, da je Amerika edina, ki hoče vojno, namreč vojno proti Rusiji in se mobilizira edino v ta namen. Zato hoče oboroviti tudi zapadno Nemčijo in kuje zvezo s fašistično Španijo.

Tudi vlada Zed. države ima mogočen propagandni aparat — med drugim "Glas Amerike", ki slika Sovjetsko Rusijo za temeljno rušilko miru, ki s svojim oboroževanjem ogroža vse dežele, ki so še svobodne, in ki je porušila vse človečanske in civilne svobodnike v vseh onih, ki si jih je podjarmila.

Ako pride med tema največjima silama na svetu do sporazuma, bosta z vojno pretečo propagando prenehala. Zelo verjetno je, da si Rusija sedaj vojne nikakor ne želi. Saj je v prejšnji dovolj pretrpel. In prav tako verjetno je, da bi jo mnogi v Ameriki in druge radi vsled misli, da sedaj je še čas Sovjetsko zvezo pretepti in s tem uničiti komunizem.

Drugi v Ameriki in druge pa so prepričani, da bi bila nova svetovna vojna strahovita katastrofa za vse dežele in narode.

V Zed. države sta prišla koncem marca na obisk predsednik Francije Vincent Auriol in francoski vnanji minister Robert Schuman. Njun namen je prijateljstvo med tem deželama še bolj utrditi, a Schuman je prišel še s posebnim namenom: priobditi naš državni departement za strpnješko taktiko, npr. na konferenci v Parizu, ki naj bi uglašila pot za sestanek vnašnjih ministrov velike četvorice.

Francija je bila bojišče v obeh svetovnih vojnah in zato deluje, da bi do tretje nikakor ne prislo. Enako Anglija, dasi sta obe deželi ruskega komunizma in njegovi agresivnosti nasprotni in obe sledujeti v ameriškem programu za obrambo proti njemu. A obe vladi ob enem smatrata, da je vredno vse poskusiti, da pride s Sovjetsko zvezo do tolerantnega sožitja namesto v vojno.

— da se ti noge tudi odpočijejo, če jih ibmenoma kopljesh 1½ minute v vroči v ¼ minute v mrzli vodil. To pohovi petkrat, nato pa leži.

— da se ti očala ne bodo potila, če si jih vsak dan enkrat namažeš z mehkim milom in nato dobro otreš s kropo. — L.T.

poznamo. Rogetonovi žarki so bili nekoč veliko upanje teh bolnikov, a tudi to je šlo največ v nič. Žarki in bolniki, Morda se bo dr. Stevan Durovič s svojim krebozenom boljje proslavil.

V naši deželi kolektamo v zdravstvene svrhe vse križem. Pod bivšim predsednikom Rooseveltom je zaslovela organizacija, ki zbirala vsko leto z velikim pompon denar za zdravljenje otroške paralize. Tudi njegova je prizadela pohabljenost in ker sebi ni mogel se je zavzel pomagati saj otrokom. Potem imamo tu veliko organizacijo, ki se peča z bojem zoper jetiko, pa razne druge proti srčni hibi, revmatizmu itd. Vecina nabrnega denarja gre "promotorjem", to je za plače, za vzdrževanje uradov in za reklamo. Bilo pa bamične, ako bi brigo za take stvari prevzela država, ker bi bilo to veliko cenejše. Ako ima denarja kolikor ga hoče v vojne namere, čemu ne tudi za ljudsko zdravstvo?

Angleži v tem mnenju seveda niso osamljeni, ker jih veliko prav tako misli v Zed. državah. Chicago Tribune npr. venomer poudarja, da je masaker v Koreji je v Angliji nepopularna in mnogi smatrajo, da je ne bi bilo treba in da je do nje prišlo največ v sledi nerodnosti ameriške politike.

Senatna komisija, ki je preiskovala "organizirano zločinstvo" (organized crime), je vprizorila s televiziranjem res zanimiv "show". Se nobena kongresna preiskava ni imela v javnosti toliko pozornosti kakor ta. Televizijskem žaru so ljudje videli in poslušali odvetnike, gangsterje, vsake sorte druge raketirje, senatorje in pa "politične", ki zajemajo iz ljudskih žepov miliarde dolarjev na leto. Seveda so ljudje tega sami krivi. Glavni dohodek takovanega organiziranega zločinstva so stave na konjske dirke ter igralnice, v katerih se strojji vabijo, da zmeči vanje svoj denar, in ljudje mečajo, v veri, da bodo "zadeli". Potem je v rokah teh ljudi, ki se jih označuje za "organizirane kriminalce", tuda večina likerske industrije in še marsikaj drugač. Protekcijo si kupijo pri policiji, na sodiščih in tudi v občinskih in okrajnih odborih ter v državnih zakonodajah. Brez te zaščite "organized crime" ne bi mogel obstojati niti en dan. Tako je pred senatno komisijo izjavil načelnik zvezne detektivske agencije FBI, J. Edgar Hoover.

Vprašanje je mir ali vojna
Vse vlade sicer pravijo, da so se mir. Sovjetska propaganda vodi posebno mirovno gibanje, z mirovnimi kongresi, ki so se vršili v Stockholmu in drugje. Ta propaganda trdi, da je Amerika edina, ki hoče vojno, namreč vojno proti Rusiji in se mobilizira edino v ta namen. Zato hoče oboroviti tudi zapadno Nemčijo in kuje zvezo s fašistično Španijo.

Tudi vlada Zed. države ima mogočen propagandni aparat — med drugim "Glas Amerike", ki slika Sovjetsko Rusijo za temeljno rušilko miru, ki s svojim oboroževanjem ogroža vse dežele, ki so še svobodne, in ki je podjarmila.

Nikel je bil nekoč v Ameriki precej denar. Imeli smo "nickel show", "nickel cigar", "nickel beer with free lunch", "nickel street car fare" in tako naprej. Danes stane "street car fare" v Chicagu tri niklje.

"Nickel and dime stores" še obstoje, a v njih sedaj ne dobijaš niti za kvoder toliko kakor pred 30 leti za nickel.

Vincent Auriol je prvi predsednik francoške republike, ki je prišel na obisk v Zed. države.

Dne drugega aprila je govoril na skupni seji zveznega kongresa. V New Yorku in posebno v Washingtonu so mu bile prijete velike parade in svečanosti in banketi. Njegov poset v Zed. države in v Kanado stane Francijo blizu \$200,000. Ta vsota je zanje dobra vložba. Kajti Francija je postala po dveh vojnah zaščita vodilne države v Evropi. Čeprav je v tem času v Indokini in njen afriški imperij se ji izpodmika. Francija je ne more več dosti pomagati, ker je sama v težavah. Kanada in Zed. države, posebno slednje, sta ji sedaj glavna opora. In zato ti obiski.

V Koreji je bilo ubitih in ranjenih od lanskega junija okrog tisoč angleških vojakov, ameriških pa približno 60,000. Poleg teh dveh je v korejski vojni udeleženih 13 drugih članic organizacije Združenih narodov, toda le z malimi posadkami. Skoraj vse breme to vojne nosijo zavezniške strani Zed. države, in z nasprotno pa sedaj kitajska armada. Žrtev pa je korejsko ljudstvo.

RFC (Reconstruction Finance Corporation) je tudi bila predmet senatne preiskave. Ta korporacija je bila ustanovljena pod predsednikom Hoovrom v času finančnega poloma bank v "zadnji" ekonomski krizi. Posojevala je vladni denar njim in industrijam, da jih je rešila pred bankrotom. RFC je potem ostala tudi pod Rooseveltom in sedaj pod Trumanom. Upošljena je tudi na tisoč uradnikov. Preiskava je dognala, da svoje naloge ne izvršuje tako kot bi bilo koristno za ljudstvo temveč v prid posameznikov, ki imajo vpliv med direktorji. Npr. trije "industrialci" v Pensylvaniji so se domenili ustanoviti municipijsko podvetzje. To jim je bilo lahko, ker imajo v direktoriju RFC vplivne prijatelje. Dobili so od njih skoraj osem milijonov dolarjev posojila, svojega denarja pa so vložili v to "svoje" podvetzje SAMO šest sto dolarjev. To se zdi nevjerno, a senatna komisija je morala potrošiti precej tisočakov ljudskega denarja, da je "dognala", kako lahko ne-

kateri ljudje dobe milijone dolarjev posojila na nič, da lahko obogate z ljudskim denarjem. In niti eden izmed njih ni bil poslan v zapor, ker svoje baranje vrše "legalno". Bivši podpredsednik Zed. držav Dawes je v Chicagu načeljal banki, ki bi v zadnjih krizi propadla, tako bi jih Hoovrova RFC ne prisla na pomoč. Posodila je bila 50 milijonov dolarjev. Ves ta denar je bil za vlado — to se pravi, zasnovan na zplačevanju davke, izgubljen, toda banka je bila oteta, sprememila si je ime in še posluje.

John Sprohar je na seji federacije SNPJ v Chicagu dejal, da je z iskanjem dohodkov na naših društvenih veselicah čedalje težje, ker je vse toliko draga, da ko odbor pregleda račune, uvidi, da delamo zgolj za pivovarne, likerske prodajalne, grocerije, za stanarino in godbo. Vrh tega so še drugi stroški in koncem konca prireditelju res malo ostane, če sploh kaj. Ce pa bi tudi društva dvignila cene in pa računa visoko vstopnino, bi pa udeležbe ne bilo. V tem osiru se je med nami v Chicagu v zadnjih 30 ali 40 letih veliko sprememilo. In se bo še — bržno.

Primitivna Bosna najbogatejši predel nove, industrializirane Jugoslavije

Vedeni bolj pa se kaže, da je ta proga klub dvojnemu tiru preobremenjen in da ne ustreza popolnom pokrajinam, ki ležijo južne v osrednjih krajih. Doslej Jugoslavija še ni imela železnic, ki bi držala skozi zemljepisno središče države, tako da bi Bosna povezala neposredno v podolžni smeri (jugovzhod) s Srbijo in Hrvatsko, s tem pa posredno tudi z drugimi republikami. Z izgraditvijo normalnotirne proge Doboj—Banja Luka pa bi dobila vzporedno železnicu z magistralo Zagreb—Beograd.

Proga Doboj—Banja Luka bo del velike bodoče železnicice od Bosnega Novega do Valjeva in osrednje Srbije. Po svojem pomenu ne bo zaostajala od Zagreb—Beograd, četudi bi šlo zgodlj za promet med ljudskimi republikami. Toda nova proga bo imela nenavadno velik pomen za Bosno in Hercegovino, predvsem za industrijski razvoj te ljudske republike. Posledje bo dobro industrijska in rudniška srednica v Bosni mnogo lesnejje povezana z drugimi železnicami.

Situacija v Bosni in Hercegovini pa se je povsem spremenila po drugi svetovni vojni. Iz stare, primitivne Bosancev in Hercegovcev raste nov rod — rod, ki se otresa "narodne životinje", rod, ki hoče iz Bosne in Hercegovine ustvariti industrijski predel, sličen vsemogučemu nemškemu Poruru.

Kolikšna bogastva skriva v svojih hribovitih krajih Bosna in Hercegovina, je mlada nova Jugoslavija dokazala že

SLOVENSKI AMERIŠKI NARODNI SVET

Slovenian American National Council

6411 St. Clair Ave.

Cleveland 3, Ohio

Kaj dela SANS?

Piše F. Česen

Na glavni urad SANSA prihaja iz stare domovine mnogo prošenj za pomoč, bodisi od raznih organizacij ali posameznikov. Na slednje se ne moremo opirati ker so naša sredstva vsled pičlih dohodkov omejena, in ker se med njimi najdejo tudi mnogi taki, ki smatrajo ameriške Slovence za molzno kralovo v njihove sebične namene. Take značaje je dobro orisal pisatelj Tone Selškar, ki je izbran opazovalec in pozna tudi naše ameriške razmere.

Drugačna zadeva pa je glede ondotnih humanitarnih zavodov, ki se vsled pomanjkanja potrebnih predmetov katerih Jugoslavija še ne izdeluje, borijo velikimi težavami. Tem zavodom SANSA pomaga po svojih skromnih močeh. Tako smo poslali Slovenskemu Rdečemu križu 10,000 čevljev filmskih trakov, katere bodo porabili v znanstvenih podučenih svrilih. Dalje auto-obroče (tires) za po SANSu podarjene ambulance Rdečemu križu in ljubljanskem zavodu. Za tuberkulozno bolnišnico v Senožeče (Primorsko) smo poslali večjo kolikočino streptomicina, kot tudi medicinski aparati za ušensko kliniko v Ljubljani. Vse to stane precej denarja, zato je potrebno da ima SANSA stalne dohodke, sicer bo primoran, da ukine takšno dragoceno darila. Od sklada za opremo Otroške klinike je v blagajni še znaten znesek, za katerega pa dela neka ameriška tvrdka vzpenjača (elevators), za ostalo vsto bomo pa na podlagi priporočila dr. Franje Bidovec nabavili nadaljnjo potrebeni opremo.

Slovenska izseljeniška matica

Nedvomno ste že čitali poročila iz Ljubljane o ustanovitvi težko pripakovane Slovenske izseljeniške matic, koje namenjuje poglobitev stikov med ondotnimi in izseljenimi Slovenci. Mi vse, kateri imamo le še kolikočina do rodne grude, njenega jezika in tradicij, toplo pozdravljamo to potrebno ustavljeno in ji želimo mnogo uspeha. Slično organizacijo smo ameriški Slovenci že davno pogrešali. Ampak pod Avstrijo in staro Jugoslavijo so se tedanjim vladajočim krogom brigali za nas le v toliko, da so nam pošiljali duhovnike in v zameno zahtevali svetle ameriške dolarke.

Kot smo obveščeni, je Matica ustanovljena na zelo široki podlagi. Svoj delokrog je razširila za sleheno potrebo vseh naših javnih organizacij, kot tudi posameznikov v Ameriki. Pri njej so zastopane vse važne kulturne, znanstvene, gospodarske, socijalne in delavskie organizacije Slovenije. Predvsem pa se povarjajo kulturno-prosvetni stiki z nami, ki obetajo velike možnosti in razgibanosti zlasti v naših pevskih in dramskih zborih, čitalnicah in narodnih domovih. Predsednik Matice je Tone Selškar, prvi podpredsednik pa bivši clevelandčan Ludvik Medvešek. Za Združene države ima Matica uradne in poslovne zve-

POMOČ
OTROKOM,
MATERAM,
OVEKOVEČI
ČLOVEKOLJUBJE

Prebivalstvo države Illinois

Prebivalstvo države Illinois je po podatkih ljudskega štetja lani doseglo število 8,712,000. Zensk je v tej državi sedaj prvič več kakor moških. In nebelopoplono prebivalstvo narašča hitreje kakor belo, največ vsled velikega naseljevanja črncev iz južnih držav.

Vkljub temu je bilo med šolsko mladino razmeroma le malo rednih "pivcev".

Cijka je bila za svojih dopolnjenih šest let nekoliko premajhno, vendar še lepo okroglo punče. V prvi klopi je sedela, a kar se učenja tiče, je tičala prav na zadnjem koncu. Hudo si je prizadevala, da bi si s težavo pridobijeno ohranila, pa je vse sproti izpuhnilo iz njene gladko počesane glave. So bili pa tudi dnevi, ko si Cijka ni prizadevala in so se ji oči nekam motno svetlikale. Na take dni ni slišala dobro. Če je bila poklicana, se je moral ozreti na desno in levo, da se je uverila, da je učesa ne varajo. Potem je nagnila glavico po strani, si smešljaje drgnila dlani ob dlani in nevev ne mev iz njenih ust.

Ko pa so se ji nekoč noge zapletle, da je padla na nos in se hahljaje ter prepočasi pobiralas tal — ni bilo nobenega dvoma več.

Po šoli je prišla njena mati, "Oh, saj znam, zakaj ste me pozvali," in je globoko vdihnila. "Ce bi skrili flašo in angeli pod perot, ali pa samemu vrugu pod rep — da mi ne zamerite — ona bi jo zatipala in našla ... Ko slama je bila že teperena, a ne pomaga nič. Kriva sem pa jaz, še bolj pa moj mož. To dete, znaš, nam je Bog navrgel. Pabrik je. Z drugo deco je mož še nekako potpel, siten kakor je. To rešiš pa se skoro ni smelo oglasiti. In da ne bi oče klel in hal-

Za okrog 75c do \$1.00 na uro. Vladni obrambni odbor se trudi, da uposi v take namene čimveč tudi izmed onih delavcev, ki so že nad 65 let stari in upravljeni do pokojnine.

CCAU piše o tem:

Izvedenici v zadevah delovne

sile se zopet pripravljajo sto-

Zgodovina še vedno na bajonetih.

Skozi vso dolgo dobo se pomnika svet iz vojne v vojno, dasi si človeštvo želi miru. Pride dan, ko se bo toliko izpametovalo, da bo zavrglo vzroke, ki POVZROČAJO vojne, glad in trpljenje.

NI VSAK ZAČETEK TEŽAK

Neka čikaška ljudskošolska učiteljica se je hudo vzemirila: eden od njenih učencev je kaže znake neke "čudne, nepoznane, morda celo nalezljive bolezni" — Solski zdravnik je brez posebnih instrumentov kaj hitro ugotovil, da je učenček — po domače rečeno — natrkan. Mrebitni čisti prebik bi šel v SANSSovo blagajno. Ker je tako turneja zvezana s precejšnjimi stroški (čeravno bi imeli pevci prvo vožnjo na jugoslovenskih parniku) in akcija širokopotezna, so naše naselbine, katere se zanimajo za koncerte tega kvinteta, prošene, da izrazijo svoje mnenje, bodisi pismeno ali v časopisu.

Naša literatura

V časopisih ste lahko opazili SANSSov oglas glede velike zaloge novih knjig, pevskih not, iger in opernih del, ki smo jih prejeli iz Ljubljane. Ker so cene znižane, imajo čitalnice, pevski in dramski zbori, kakor tudi posamezniki, lepo priliko, da si jih nabavijo. Knjige so od priznanih sodobnih pisateljev, pesmi in igre pa prilagodene za naše odre. V SANSSovi zalogi je tudi pet izdaj zanimive ilustrirane revije "Glas domovine", ki je namenjena izključno izseljenim Slovencem. Pišite takoj po cennik in polni seznam knjig, dokler so še v zalogi.

Živežna kampanja

Sklad za takojšno pomoč otrokom in materam v Sloveniji povoljno raste, kar je znak, da imajo naši ljudje toplo srce za najmlajši rod vognu prekajanje rojstne domovine. Poleg stenilnih prispevkov, ki stalno prihajo iz naših naselbin, je v ta namen SANSS daroval iz svoje blagajne kar tri tisočake. Nabavna vsota bo od časa do časa razvidna iz uradnega tajnikovega poročila dr. Franje Bidovec.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Za deco v stari domovini ni bilo tozadovnih začetniških težav. Ce je drobljenec moral skoraj vsak dan otepati krompir in kislo zelje, je lahko brez vsakega zdiranja pil tudi iz kuhinje. Tačno pa ni vroka ne potrebe, da bi po vzgledu "starih" posegali po kislatih, grenkljastih ali ljutih "posladicah".

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "radibil-velik" fantiču zazdi, da ne more biti sprejet v krog odrastih, ako ne zna "stisniti" par kozarcev, ali par šilc, tedaj se južanski premaga ... Zanj je začetek težak, pa samo začetek.

Sele, ko se kakemu "rad

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

Restaurant owners in Britain have devised a novel plan to increase profits. They are serving smaller portions to women for the same price as the larger ones that are dished out to the males. The theory is that women don't eat as much as men and will be quite satisfied with less. Obviously the British restaurant owners haven't taken as many gals out to dinner as your columnist has. The capacity that some of those small blondes have is downright amazing and we can say with certitude that it would be a grave error to cut their drinks in proportion to their weight or height.

While we are on the subject of alcohol — which is a topic that always intrigues us — we call attention to the fact that in Santa Fe, New Mexico, the head of the local chapter of Alcoholics Anonymous and executive director of the State Commission on Alcoholism, has applied for a license to operate a liquor store. The action may seem a trifle inconsistent to those who are unfamiliar with the basic nature of capitalism, but it will not appear so to those who are.

A cosmetics concern is advertising on the radio an after-shave skin bracer which is not a "perfume", but makes you smell like a "he-man." The announcer says that the "he-man aroma" is particularly attractive to the females. Ever since we heard that advertisement we have been wondering if we have that attractive aroma or not. We can't smell ourselves as we are bothered with little sinus trouble. The only way to be sure is to douse ourselves with that skin-bracer. After all, we have often felt the need of a skin-bracer, or some kind of bracer, on mornings after.

Dr. Johnson remarked that "Patriotism is the last refuge of a scoundrel." That refuge is exceedingly crowded today since there have never been so many scoundrels loose at any other moment in history.

Patriotism, by the way, may be defined in the simplest terms as "love of country." But anyone who wants to be a patriot would do well to get it clearly in mind.

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofsas

SO WHEN LABOR'S representatives on the Wage Stabilization Board thought they were getting a raw deal from the big business majority of that body they walked out.

Well, that may have been nothing more than a spontaneous reaction to an outrage. Or it may have been a carefully planned bit of strategy; I don't know.

But what I do know is that it was an action that Labor will have to extend and develop into a basic policy if the workers of this nation ever are going to amount to anything more than the tag end of a class economy that functions primarily for the purpose of benefiting an owning class.

'King Cotton' Moving West

Increased Dairy Farming
Should Help Old South,
California Land Booms

"King Cotton" is moving his throne from the Old South to the far Southwest, according to two sharply contrasting reports.

One says farmers in all the southeastern states except South Carolina are planting less cotton and have converted so much cotton land into dairy farms that they are now producing practically all the milk consumed in that region. That should be a good thing for several reasons, one of them being that dairy farming enriches land, while cotton farming impoverishes the soil and, in the long run, most of the people who live on it.

The other report says "cotton land prices soar in California, as would-be growers grab for it. Fields priced at \$300 an acre last June are now changing hands at \$500 an acre. And land is being leased for cotton growing at \$100 an acre—double the rent of a year ago."

"A measure of the frenzy: This year's California cotton plantings are expected to hit 1,250,000 acres—more than double last year's total."

Ever since 1933 most of the or-

WHEN OWNERS STRIKE

For the benefit of workers who have been alarmed by the government's strong-arm strikebreaking and union-busting policy, as exemplified in the recent trainmen's "sick" stoppage, we pass along the following sentence gleaned from the financial section of one of our larger daily newspapers:

"Alexander Smith & Sons Carpet Company, one of the largest carpet mills in the country, has halted all sales pending relief from the price freeze."

Well, we didn't hear anything about the Smith Carpet Co., being taken over by the Army . . . or told to get back into business or be stopped from operating altogether . . . or haled into court and fined for refusing to patriotically serve the public when the laws of the land didn't suit them, now did we?

What is more, we won't hear such things. For free enterprise still exists as the "American way of life" so far as the owner-employer class is concerned.

It just depends upon what is important. And what is important depends upon who sets the standards.

Under the capitalist private-profit economy it is the owners who decide what is right, wrong, moral and necessary. That is why, way back in 1929, when many millions of workers were locked out of private industry in the greatest depression this country ever has known, it wasn't considered important that workers should be permitted to produce the many things they needed and use what they produced.

Yep! The capitalist system is—the capitalists' system. They own it run it, close it down and do just about anything they want to do with it—so far as workers are concerned. And so far as we know the law has never been used to force them to permit workers to work for the common welfare.

The owning class always has had a perfect excuse for throwing workers out on the streets. They say, "it isn't profitable to do business." And that's enough in an economy that is operated primarily for profits and only incidentally to produce wealth for people to use.

Now under a use system things would operate differently. Everybody would be—or should be—required to do his share of the work that would be necessary to provide good living standards. But nobody could throw workers into an army of unemployed men just because it might pay a few people to lay the many off.

In a socialist economy the needs and desires of the people, and not the profit interests of owners, would be the incentive for industrial activity. When those needs and desires were satisfied workers would rest—if the means of life were socially owned by everybody. And the workers who produced surpluses would use them.

Well, maybe the American people want the convenience and profit of Smith & Co. to determine when they shall work and eat. Maybe they like the power of government to be used in such a manner that they can be forced to labor for the profit of a few owners, while owners can do as they please about hiring workers and selling the things that workers make.

We wonder! If that's what the American people like, then they're voting right when they elect Democrats and Republicans and gripe wrong when they get the short end of the stick. Somehow we can't help wishing they'd make up their minds—Reading Labor Advocate.

Stanzas for the Times

By John Greenleaf Whittier
(1807-1892)

The freedom which they toiled to win?
Is this land our fathers loved?

Are these the graves they slumber in?
Are we the sons by whom are borne?

The mantles which the dead have worn?

And shall we crouch above these graves,
With craven soul and fettered lip?

Yoke in with marked and branded slaves,

And tremble at the driver's whip?

Bend to the earth our pliant knees,

And speak—but as our masters please?

Shall tongues be mute, when deeds are wrought?

Which well might shame extremest hell?

Shall freemen lock the ignoble thought?

Shall Pity's bosom cease to swell?

Shall Honor bleed?—Shall Truth succumb?

Shall pen, and press, and soul be dumb?

No—by each spot of haunted ground,

Where Freedom weeps her children's fall—

By Plymouth's rock, and Bunker's mound—

By Griswold's stained and shattered wall—

By Warren's ghost—by Langdon's shade—

By all the memories of our dead!

By their enlarging souls, which burst

The bands and fetters round them set—

By the free Pilgrim spirit nursed

Within our inmost bosom, yet—

By all above—around—below—

Be ours the indignant answer—No! . . .

Air Force/Claims Held Silly

The London "Daily Mirror" took a crack recently at the "silly" and "fantastic" claims of the American Air Force about enemy losses which its planes have caused. The loss estimates, "coming from pilots traveling at over 400 miles an hour, are completely valueless, because they are almost always false," the paper said.

American readers probably have wondered, too, how fliers returning from a mission can say they killed 450 soldiers in this village, 100 in that, when they never get closer than bombing or shooting distance.

They are slaves who fear to speak
For the fallen and the weak . . .

They are slaves who dare not be

In the right, with two or three.

—James Russell Lowell

(From Industrial Worker)

GREEDY LANDLORDS GOUGED \$5 MILLION

Chiseling on Services and
Furnishings Also Revealed

By Rent Chief

In cases where the rent control authorities caught up with landlords in 1950, they found more than \$5 million had been illegally collected on top of legal rents, Housing Expediter Tighe E. Woods revealed recently. In thousands of other cases landlords chiseled on services or furnishings due tenants.

When the rent officials got after them, most of the landlords coughed up refunds and penalties. These totaled \$3,687,704. The more brazen had to be taken to court where further refunds of \$1,760,047 were secured, plus penalties of \$379,584.

Health Co-ops Ask Gov't Crackdown On Cold Cure Ads

CHICAGO (CNS)—The common cold supports a \$1,000,000,000 industry in the United States.

Public Health pulse-takers estimate that between 30,000,000 and 40,000,000 American citizens have colds during, say, a Christmas holiday season.

Millions of these sufferers won't consult doctors but will try to cure themselves. They will not lack suggestions as to how to proceed. Honeyed voices on the radio, dramatic billboards, ample newspaper ads, clever skits on television—all will unite to persuade the American people that the patented contents of certain bottles available at the nearest drug store will cure that cold.

No Cure

Medical science, however, tells us no specific cure for the common cold has yet been discovered. The doctors go further and say there are probably several kinds of colds all caused by different agents. The "remedies" may contain effective laxatives or a few vitamins or some strong sedatives but they do not constitute cures for colds. "Antihistaminic" drugs probably relieve some allergies, say the medical scientists, but colds aren't allergies.

Appeals to FTC

The Cooperative Health Federation, the 600,000 member federation of consumer-sponsored group health and cooperative hospital plans, has appealed to the Federal Trade Commission about the matter. Stating its case conservatively, CHFA expressed deep concern over certain widespread advertising campaigns presenting to the people purported properties in certain medicines whose efficiency there seems good reason to doubt."

The Commissioners' decision led to a ban on the issuing of more licenses, but it was decided those in effect would not be revoked except for some valid reason.

Ever since the ban on new licenses went into effect, there has been a lively trade in the sale of licenses still in effect. During the war years, when Washington's population spurted, licenses changed hands for as much as \$35,000. They are now bringing about \$25,000, according to officials of the board.

Government licenses giving truck and bus lines semi-monopoly "rights," and giving broadcasting stations "rights" to monopolize the public air, are similarly bought and sold at high prices. It's a strange policy, and frequently leads to graft.

HUNTING WITCHES AGAIN

From The Butcher Workman:

A group of Pennsylvania industrialists recently met for the purpose of discussing the Communist question in industry. At the conclusion of the meeting, we are reliably informed, all who were present agreed that they would begin immediately to eliminate those workers from their payrolls who are Communists or fellow travelers. Several employers within our own industry were present.

This is but another effort on the part of industrialists to rid themselves of the most militant members, officers and shop stewards using the witch-hunting garb of anti-Communism. We do not know what other International Unions may do to protect the membership of their organizations against such a malicious scheme. We serve notice, however, upon the employers in our industry who attended this meeting that they had better be sure of their facts before they begin discharging of any upstanding members of the organization on charges that they are Communists or fellow travelers.

The highest courts in our land have ruled that to charge anyone with being a Communist is malice per se. The accused party need make no defense. The accuser must prove the charge.

We hardly feel that the industrialists in Pennsylvania will tell a man he is being fired because of being a Communist or fellow traveler because of the many suits each company would probably be faced with. What will probably happen is that certain militant members will be laid off for what might appear to be violations of company rules. The union will then take up such cases as grievances. The officials of the company will tell the leader of the union that such fellows were actually fired for being Communists or sympathizers.

Our local unions should not be stampeded by the employers under the guise of patriotism to accept the bosses' word that our membership are not good Americans. We know well they are and we intend to protect them from unwarranted discharge because employers would like to get rid of them because of their staunch trade unionism. It would be well for our nation's industrialists to start a little witch-hunting among their own salaried personnel.

If Would 'Spoil His View'

Here's something which seems to have both a serious and a silly side:

Uncle Sam is getting ready to spend millions of dollars to build in France a palatial new "permanent headquarters" for General Eisenhower's Atlantic Pact army.

The site first elected for the building was owned by Marcel Bousac, "one of France's richest men." But he said "nothing doing," because the big building would "spoil the view from his fabulous race horse and stud farm."

That's the silly side, because the "Atlantic Pact army," largely financed and manned by Uncle Sam, would protect rich Europeans like Bousac from Russian Communist invasion.

The side which may seem serious to many Americans is suggested by the words "permanent headquarters." Does that mean Uncle Sam's soldiers must stay in Europe from now on?—Labor.

Why Liquor Price Is High

New Arthritis Drug Made in Laboratory

A new substance which can be made "synthetically" may prove as effective as the costly Asch and Cortisone in the treatment of arthritis, according to tests at the Mayo Clinic in Rochester, Minn.

The substance is called Compound F. Dr. Max Tishler of Rahway, N. J., disclosed recently that it has been found possible to produce it in a laboratory. Previously it had been obtained only from the glands of cattle and hogs, which also are the source of Asch and Cortisone, making the supply very limited.

The Commissioners' decision led to a ban on the issuing of more licenses, but it was decided those in effect would not be revoked except for some valid reason.

Ever since the ban on new licenses went into effect, there has been a lively trade in the sale of licenses still in effect. During the war years, when Washington's population spurted, licenses changed hands for as much as \$35,000. They are now bringing about \$25,000, according to officials of the board.

Government licenses giving truck and bus lines semi-monopoly "rights," and giving broadcasting stations "rights" to monopolize the public air, are similarly bought and sold at high prices. It's a strange policy, and frequently leads to graft.

Recently, the French reported initial successes in a counter-offensive aimed at winning back forts near the Chinese border taken by the rebels in recent months.

Cheaters Hit

Since the Wage-Hour Act was first passed in 1938, "chiseling" employers have been forced to pay a total of \$120 million to 3,000,000 workers who had been cheated out of either the minimum pay or overtime rates fixed by the law, the Department of Labor reports.

The 'Dead' Lives Again

"Dead as the dod." That well-known phrase refers to a big bird which once was numerous on the island of Mauritius, but was killed off and has long been extinct.

Also vanished from the earth is the passenger pigeon, millions of which used to live in America. Not a single one remains outside of a few dead specimens in museums.

Now comes the surprising news that five living examples of a "gull-sized sea bird called the cahow," supposed to have been extinct for the past three centuries, have been found on the island of Bermuda.

When you stop to consider it, there is something sad in the thought that any of God's creatures has been completely killed by man, and never will be seen again to the end of time. Let's welcome cahow back to the land of the living.—Labor.